

Проблеми мінімізації експертних помилок під час проведення судових експертиз

Ольга Недашківська

Старша судова експертка сектору товарознавчих досліджень відділу товарознавчих, економічних, будівельних, земельних досліджень та оціночної діяльності Житомирського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру Міністерства внутрішніх справ України

ORCID: 0000-0003-2568-0201, e-mail: persik.emir@gmail.com

Тетяна Недашківська

Кандидатка філологічних наук, професорка, завідувачка кафедри слов'янської і германської філології та перекладу Житомирського державного університету імені Івана Франка

ORCID: 0000-0003-1131-4630, e-mail: meganed777@gmail.com

Олександр Гунько

Директор Житомирського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру Міністерства внутрішніх справ України

ORCID: 0009-0003-7119-720X, e-mail: omgunko@ukr.net

Автори порушують проблему запобігання виникненню експертних помилок під час проведення судових експертиз в сучасних умовах цифрового світу з урахуванням ролі судової експертизи як доказу в судочинстві, яка набуває дедалі більшого значення у зв'язку з подальшим перманентним ускладненням усіх не лише загальнодержавних, а й світових суспільно-політичних процесів. Метою дослідження є аналіз на основі опрацьованого матеріалу наявного рівня розробки проблематики експертних помилок під час проведення судових експертиз і створення уніфікованої базової класифікації судових помилок, а також пропозиції щодо основних напрямів мінімізації експертних помилок як бази для створення алгоритму їх запобігання. Зауважено, що саме судова експертиза як засіб доказу під час проведення досудового розслідування і визначення істини у справі вимагає проведення її на належному рівні з дотриманням вимог законодавства й урахуванням людського чинника, який

виражений на практиці через спеціальні знання, підготовку, навички, досвід і психоемоційні характеристики особи судового експерта. Визначено та схарактеризовано чинники, що впливають на виникнення експертних помилок у практичній роботі судового експерта, особливу увагу приділено аналізуванню різниці понять «хибний висновок» і «добросовісна помилка». Мультиаспектне дослідження поняття «експертна помилка» демонструє тенденцію загального розвитку галузі судової експертизи та пропорційного підвищення якості виконання судових експертиз відповідно до вимог сучасного розвитку науки та техніки. Запропоновано системне вирішення проблеми — розроблення алгоритму, впровадження якого в роботу судового експерта забезпечить умови для запобігання експертних помилок, їх вчасного виявлення й усунення, що значно підвищить якісний рівень виконання судових експертиз.

Ключові слова: експертна помилка; судовий експерт; алгоритмізація; висновок судового експерта; судова експертиза.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку інформаційного суспільства, перманентний розвиток науки й техніки, удосконалення наявних та виникнення новітніх технологій в усіх сферах життєдіяльності людини та одночасне ускладнення засобів і методів злочинного світу вимагають адекватного реагування на такі зміни в різноманітних галузях діяльності людини, особливо у такій специфічній, як судова експертиза.

Реалізація принципів правової держави на практиці неможливе без урахування тотальної світової тенденції до інформатизації усіх суспільних відносин, подальший розвиток держави як правової можливо забезпечити шляхом цифрової трансформації відповідних сфер життя [1]. Міністерство цифрової трансформації України реалізує курс на діджиталізацію на державному рівні, подальший розвиток якої сприятиме забезпеченню функціонуванню держави відповідно до вимог сьогодення [2].

Маргіналізація суспільства, нестабільність економічної та політичної обстановки, поглиблення кризових явищ зумовлюють зростання подальшого соціального напруження та погіршення криміногенної ситуації, що своєю чергою значно збільшує навантаження на судову систему загалом і судову експертизу зокрема.

Вагомість висновку судового експерта як доказу [3] у кримінальному провадженні неухильно зростає з підвищенням рівня оснащення правопорушників і розширенням їхніх технологічних можливостей. Тому особливу увагу сконцентовано не лише на вдосконаленні

технічних можливостей судової експертизи, а й на забезпеченні та підвищенні належного якісного рівня висновку судового експерта.

Незважаючи на досить вагому частку цифровізації й автоматизації у сучасній судовій експертизі, вирішальний вплив на результати, отримані в процесі дослідження, та подальше складання висновку має особистість судового експерта, комплекс його знань, навичок і професійних якостей [4]. За таких обставин необхідно враховувати людський чинник впливу на якість та об'єктивність кінцевих результатів дослідження, що дасть змогу мінімізувати можливі похибки, які призводять до викривлення висновку судового експерта.

Виявлення, аналізування та профілактика експертних помилок є рушійною силою, компонентом системи, що забезпечує процес безперервного удосконалення галузі судової експертизи й обґрунтованості складених висновків. Тобто чітко простежується тенденція до удосконалення галузі судової експертизи з урахуванням актуальних цифрових вимог, відображенням якої є впровадження електронного документообігу в експертних установах у повсякденній роботі та паралельним зниженням уваги до процедури виявлення та усунення експертних помилок як невід'ємної умови забезпечення належного якісного рівня висновку судового експерта. Для вирішення зазначених проблем необхідно створити алгоритм для їх вирішення, що зумовлює актуальність такої розвідки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітні аспекти поняття «експертна помилка» регулярно піддавались дослідженню та аналізуванню вітчизняними та закордонними науковцями. Наприклад, поняття, класифікацію та причини виникнення експертних помилок досліджували Р. Белкін, І. Вермель, В. Берназ, А. Вінберг, Г. Грановський, І. Каплунов, Н. Клименко, В. Коновалова, М. Костицький, Л. Кочнева, А. Краснобаєва, Г. Макушкіна, Н. Паліашвілі, А. Педенчук, Л. Бедрін, М. Броннікова, Л. Вінберг, Н. Дяченко, А. Комісаров, Г. Кружкова, А. Солохін, *A. Christensen, C. Crowder, S. Ousley, M. Houch* та ін. Але, незважаючи на значну кількість досліджень, вони не охоплюють повною мірою усі аспекти поняття «експертна помилка», що особливо гостро відчувається в сучасних умовах з подальшим розвитком і ускладненням суспільних відносин. Питання створення дієвого механізму з мінімізації експертних помилок залишається відкритим.

Мета дослідження. Проаналізувати типові особливості та причини виникнення експертних помилок під час проведення судових експертиз на сучасному етапі цифрової трансформації галузі, надати пропозиції щодо забезпечення їх виявлення та вдосконалення такої діяльності шляхом алгоритмізації.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи науково-юридичного пізнання, поміж яких

методи емпіричного дослідження, системного аналізу, порівняльний, узагальнення, застосування яких зумовлено метою та завданням пошуку. Як спеціальний застосовано порівняльно-правовий метод.

Викладення основного матеріалу. Проблема запобігання, виявлення та усунення експертних помилок під час проведення судових експертиз у контексті діджитальних вимог сучасності перш за все корелює з індивідуальними особливостями особи експерта, який обробляє, аналізує та систематизує отримані результати. Завдання експерта: проводити дослідження об'єктивно, неупереджено, науково та практично обґрунтовано у межах своєї спеціалізації, всебічно та у повному обсязі. Проте за будь-яких обставин залишається особистісний, суб'єктивний чинник ризику припуститися помилки [4].

Загалом експертна помилка — це судження експерта і/або його дії, які не відповідають об'єктивній дійсності, у зв'язку з чим мета та завдання експертного дослідження неможливо коректно реалізувати, вона є результатом добросовісної омани як специфічної маркерної риси відмінності експертної помилки від складання завідомо хибного висновку [5, 6].

Складання завідомо хибного висновку [7] — дія, яка характеризується наявністю умислу, вона може виражатися у свідомому ігноруванні або замовчуванні під час проведення судової експертизи суттєвих фактів та ознак об'єктів дослідження, у завідомо неправильному їх оцінюванні або наперед невірних діях щодо їх дослідження, в умисному помилковому обиранні методики дослідження або її застосуванні.

Основною характерною рисою експертної помилки є відсутність умислу, тобто помилка є добросовісною за умови відсутності усвідомлення у судового експерта помилковості своїх висновків.

Однак, на практиці тонку грань між добросовісною помилкою та складанням завідомо хибного висновку відрізнити вкрай складно, ураховуючи низку чинників, які впливають на сприйняття судовим експертом обставин справи та в подальшому — на результат дослідження, та об'єктивно від його волі не залежать [8].

Саме відносність поняття об'єктивності як філософської категорії означає характеристику предмета, зміст знання або спосіб існування (дійсності), яка полягає в їхній незалежності від людської свідомості (суб'єкта пізнання) [9]. Тобто не лише сукупність відносно об'єктивних обставин значно впливають на результат дослідження, а основоположною і практично неконтрольованою є специфіка сприйняття людською свідомістю певних обставин.

Проблема внутрішнього переконання судового експерта як складна категорія безпосередньо впливає на розширення діапазону та різноманіття експертних помилок у процесі його формування [9].

Ураховуючи суттєвий вплив особистісних характеристик судового експерта, його внутрішніх переконань та абсолютного індивідуалізму сприйняття, природа експертних помилок є неоднорідною та багаторівневою, а також перебуває в безпосередній залежності від специфічних особливостей кожного окремого виду судової експертизи.

Умовно за своєю природою експертні помилки можна поділити на три класи [10]:

- процесуальні;
- гносеологічні (логічні та фактичні абопредметні);
- операційні.

Помилки процесуального характеру знаходять своє відображення через порушення процесуальної, законодавчо закріпленої процедури проведення судової експертизи.

Найпоширеніші процесуальні експертні помилки:

- недотримання норм законодавства щодо вимог до висновку судового експерта [11, 3, 7];
- вихід експерта за межі своєї компетенції (особливо актуальний різновид експертної помилки в контексті судової товарознавчої експертизи з високим індексом суміжності з іншими видами судових експертиз);
- обґрунтування висновків не отриманими результатами дослідження, а матеріалами справи;
- невідповідність обсягу проведеного дослідження та відповідей судового експерта на поставлені запитання.

Необхідно зауважити, що процесуальні експертні помилки значною мірою виникають як наслідок помилок слідчого та суду, допущених на етапі призначення судової експертизи та подальшого оцінювання її результатів [12].

Складність процесу експертного пізнання, вибудованого на законах логіки, обумовлює наявність гносеологічних помилок (так званих помилок пізнавального характеру), які своєю чергою поділяють на логічні та фактичні, або предметні [13].

У результаті порушення правил коректного застосування логічних прийомів та операційної послідовності під час проведення судової експертизи виникають логічні помилки, які найчастіше проявляються в ототожненні простої послідовності в часі з причиново-наслідковими зв'язками; висновки не є логічним результатом проведеного дослідження; наявні суперечливі висновки щодо того самого об'єкта; висновки обґрунтовані недостатньо [9].

Фактичні (предметні) помилки характеризуються наявністю викривленого уявлення про зв'язки між предметами об'єктивної реальності.

Виникнення операційних помилок є комплексом порушень із боку судового експерта стосовно послідовності виконання певних процедур, використання непридатних засобів для проведення дослідження, в отриманні неякісних порівняльних зразків та ін.

Оскільки будь-яке дослідження в площині експертних помилок має на меті розробку методів мінімізації їх появи, досягти цього можливо через системний аналіз причин виникнення таких помилок [14].

Причини виникнення експертних помилок умовно можна поділити на дві основні групи [10]: об'єктивні та суб'єктивні.

Основною характерною особливістю **об'єктивних** причин експертних помилок є причиново-наслідковий зв'язок між способом мислення судового експерта та дій, які на ньому ґрунтуються [15].

Об'єктивні причини експертних помилок:

- відсутність якісно розробленої та апробованої методики проведення судової експертизи;
- використання неточних математичних моделей і комп'ютерних програм, або таких, які розроблені та пристосовані для іншого виду судової експертизи;
- недосконалість і/або застарілість використовуваної методики, яка не відповідає сучасним вимогам;
- застосування приладів та інструментів сумнівної якості, несправних або призначених для інших цілей [10].

Суб'єктивні причини експертних помилок — це складний комплекс взаємозв'язку між якістю професійної підготовки судового експерта, його особистісними якостями та навичками в поєднанні з досвідом практичної роботи у відповідній сфері.

Для суб'єктивних причин експертних помилок характерні:

- відсутність належного рівня професійної компетентності судового експерта, який не володіє сучасними методиками, некоректно застосовує їх на практиці або хибно оцінює рівень ідентифікаційної значущості виявлених в процесі дослідження об'єкта ознак;
- наявність професійних прогалин, які виявляються у проведенні поверхневого дослідження, неповного виявлення значущих ознак об'єкта, ігноруванні правил користування технічними засобами та ін.;
- фізичні дефекти органів чуттів судового експерта;

- нестабільний/неординарний психологічний стан особи судового експерта, виникнення якого може бути викликано перевантаженням або іншими хворобливими станами тощо;
- характерологічні риси особистості судового експерта, пов'язані з невпевненістю у свої знаннях і навичках, схильності до навіювань, гіперболізованих амбіційності та ін.;
- вплив інформації, отриманої з матеріалів справи, висновків попередніх судових експертиз, якщо вони мали місце, тиск із боку керівництва, ініціатора призначення судової експертизи або інших учасників досудового та судового розгляду;
- прагнення використати право експертної ініціативи без достатніх на те підстав із порушенням вимог чинного законодавства з метою вразити новизною та оригінальністю висновків;
- наявність логічних дефектів висновків [10].

Слід зауважити, що виникнення експертної помилки є мультикомпонентним процесом формування внутрішнього переконання судового експерта як морально-психологічного аспекту безпосереднього впливу на формування висновків [17].

Оскільки не лише допущені судовим експертом експертні помилки можуть спричинити хибність висновку, необхідно враховувати такий зовнішній чинник впливу, як вихідні дані. У разі, якщо висновок судового експерта складений технічно правильно, висновки обґрунтовані, фактичні порушення відсутні, але він заснований на некоректній вихідній інформації, тоді висновок загалом буде хибним. У такому випадку застосовувати поняття «експертна помилка» некоректно, оскільки причиною хибного висновку є помилка ініціатора проведення судової експертизи або його умисні дії, спрямовані на викривлення отриманих результатів [13, 16].

Процедура оцінювання висновків судового експерта судом та учасниками судового розгляду також може призвести до їх некоректного тлумачення внаслідок сукупності певних обставин об'єктивного та суб'єктивного характеру.

Із метою мінімізації експертних помилок пропонуємо таку систему кроків.

1. Забезпечення повноти, якості та достатності вихідних даних ініціатором призначення судової експертизи (об'єктів дослідження, доступу до них, повноцінної інформації, необхідної для проведення дослідження), яке реалізується шляхом постійної взаємодії в системі ініціатор — судовий експерт у формі консультування з приводу коректного призначення судової експертизи (надання об'єктів, формулювання запитань), а також організації систематичного навчання потенційних ініціаторів призначення

судових експертиз та їх інформування про технічні можливості відповідного виду судових експертиз.

2. Впровадження в практичну роботу судового експерта досягнень науково-технічного прогресу у способи, що відповідають вимогам сучасності не лише з огляду їх новизни, а й з урахуванням підвищеної швидкості інформаційних змін у галузі паралельно із забезпеченням використання гнучкої системи інформатизації.
3. Розроблення нових та удосконалення чинних методів, методик і засобів, які використовують для проведення досліджень, з урахуванням вимог цифрової трансформації держави та суспільства загалом.
4. Організація належного рівня професійної підготовки та перепідготовки кадрів із використанням сучасних дидактичних прийомів, освітніх програм та комп'ютерних технологій.
5. Внутрішній і зовнішній вертикальний та горизонтальний багаторівневий контроль за якістю виконання судових експертиз із залученням незалежних спеціалістів, взаємний контроль, а також використання сліпих спотових рандомізованих перевірок.
6. Стимулювання наукової діяльності поміж судових експертів для ефективного обміну знаннями, спільного пошуку новітніх рішень, реалізації процесу гнучкого реагування на перманентну мінливість, притаманну галузі.

Запропонована система кроків потребує більш глибокого теоретичного осмислення та докладної розробки дій у межах кожного кроку, а також опису алгоритму для впровадження в роботу судових експертів.

Висновки. Експертна помилка є багатофакторним явищем, виникнення якої може бути наслідком як об'єктивних, так і суб'єктивних чинників. У сучасних умовах цифрової трансформації суспільства та висунення новітніх вимог до судової експертизи питання алгоритмізації процесу із запобігання експертних помилок набуває особливої значущості. Запропонована система мінімізації помилок через впровадження сучасних технологій та посилення незалежного контролю, а надто завдяки належному підвищенню кваліфікації експертів дасть змогу значно підвищити якість і достовірність судових експертиз, що позитивно вплине на об'єктивність судочинства загалом.

Попередження експертних помилок у судовій експертизі залишається складною проблемою, зумовленою впливом низки чинників, зокрема недостатньою кваліфікацією експертів, відсутністю єдиних стандартів проведення експертиз, суб'єктивністю оцінки результатів досліджень. Незважаючи на впровадження новітніх технологій, людський чинник залишатиметься ключовим у процесі формування висновку експерта.

Ефективність процесу попередження експертних помилок як підсумковий етап дій, спрямованих на дослідження їх особливостей та причин виникнення, характеризується врахуванням особливостей та специфіки кожного окремого різновиду судової експертизи. Існують базові, спільні для усіх видів судових експертиз значущі умови, виконання яких дають змогу реалізовувати діяльність, спрямовану на попередження експертних помилок, їх мінімізацію та профілактику подальшого виникнення.

Розвиток цифрових технологій відкриває нові можливості для підвищення точності й об'єктивності судових експертиз. Впровадження автоматизованих систем аналізу, штучного інтелекту та спеціалізованого програмного забезпечення може значно зменшити ризик людських помилок і підвищити рівень достовірності висновків.

Запровадження цих заходів сприятиме підвищенню рівня об'єктивності, достовірності та правової значущості висновків судових експертів, що своєю чергою позитивно вплине на ефективність судочинства, підвищить довіру суспільства до судової системи та сприятиме зміцненню верховенства права.

Практична реалізація запропонованої системи кроків із мінімізації експертних помилок дасть змогу верифікувати цю модель, усунути недоліки та неточності, а в подальшому рекомендувати її до впровадження в діяльність судової експертизи.

Перспективи подальшої роботи вбачаємо у систематизації експертних помилок і створенні мультифункціонального алгоритму, впровадження якого в практику судових експертів мінімізує такі помилки та перманентно підвищуватиме якість проведення судових експертиз в сучасних умовах.

Перелік посилань

References

1. Джавадов Ф. М. Концептуальні основи розвитку судової експертизи в сучасних умовах : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2000. 30 с.
Dzhavadov, F. M. (2000). Conceptual foundations of the development of forensic examination in modern conditions : thesis ... Candidate of Laws. Kyiv [in Ukrainian].
2. Про стимулювання цифрової економіки в Україні : Закон України від 15.07.2021 № 1667-IX (зі змін та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text> (дата звернення: 30.03.2025).
On stimulating the digital economy in Ukraine : Law of Ukraine dated July 15, 2021 No. 1667-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text> (access date: 30.03.2025) [in Ukrainian].

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 30.03.2025) [in Ukrainian].
Criminal Procedure Code of Ukraine dated April 13, 2012 No. 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (access date: 30.03.2025) [in Ukrainian].
4. Саврасов М., Окоороков Р., Міхеєва М. Метакогнітивні чинники професійної успішності суб'єкта судово-експертної діяльності. *Вісник ХНПУ імені Г. С. Сковороди. «Психологія»*. 2023. № 68. С. 293—305.
Savrasov, M., Okorokov, R., Mikheieva, M. (2023). Metacognitive factors of professional success of the subject of forensic activity. *Bulletin of H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. "Psychology"*. Vol. 68 [in Ukrainian].
5. Шепітько В. Ю., Журавель В. А., Конавалова В. О. Велика українська юридична енциклопедія : Т. 20. Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. Харків, 2018. 952 с.
Shepitko, V. Yu., Zhuravel, V. A., Konovalova, V. O. (2018). The Great Ukrainian Legal Encyclopedia: Vol. 20. Criminalistics, forensic examination, legal psychology. Kharkiv [in Ukrainian].
6. Белкин Р. С., Педенчук А. К. Понятие экспертных ошибок и их классификация. *Общетеоретические, правовые и организационные основы судебной экспертизы*. Москва, 1987. С. 59—66.
Belkin, R. S., Pedenchuk, A. K. (1987). The concept of expert errors and their classification. *General theoretical, legal and organizational foundations of forensic expertise*. Moscow [in Russian].
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 30.03.2025).
Criminal Code of Ukraine dated April 5, 2001 No. 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (access date: 30.03.2025) [in Ukrainian].
8. Литовський О. Г., Шевченко С. М. Поняття помилкового, неповного, необґрунтованого та неправдивого висновку експерта. *Інтернаука*. 2023. № 6 (140). С. 79—83. DOI: 10.25313/2520-2057-2023-6 (дата звернення: 30.03.2025).
Lytovskiy, O. H., Shevchenko, S. M. (2023). The concept of erroneous, incomplete, unfounded and false expert opinion. *Internauka*. Vol. 6 (140). DOI: 10.25313/2520-2057-2023-6 (access date: 30.03.2025) [in Ukrainian].
9. Абрамова В. М. Експертні помилки: сутність, генезис, шляхи подолання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 20 с.
Abramova, V. M. (2005). Expert Errors: Essence, Genesis, and Ways to Overcome : thesis ... Candidate of Laws. Kyiv [in Ukrainian].
10. Абрамова В. М., Свобода Є. Ю. Помилки у судово-експертній діяльності: сутність, умови виникнення та види. *Криміналістика і судова експертиза*. 2014. № 59. С. 72—79.
Abramova, V. M., Svoboda, Ye. Yu. (2014). Errors in Forensic Expertise: Essence, Conditions of Occurrence and Types. *Criminalistics and Forensics*. Vol. 59 [in Ukrainian].

11. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 30.03.2025). On forensic examination : Law of Ukraine dated February 25, 1994 No. 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (access date: 30.03.2025) [in Ukrainian].
12. Щербаковський М. Г. Слідчі та експертні помилки, що обумовлюють недопустимість експертного висновку. *Теоретичні та прикладні проблеми судової експертизи і криміналістики* : тези доп. наук.-практ. конф. (Харків, 30.09.2022). Харків, 2022. С. 37—40. Shcherbakovskyi, M. H. (2022). Investigative and expert errors that determine the inadmissibility of an expert opinion. *Theoretical and applied problems of forensic examination and criminalistics*: abstracts of the supplementary scientific and practical conference (Kharkiv, 30.09.2022). Kharkiv [in Ukrainian].
13. Клименко Н. І. Процесуальні гарантії достовірності висновку експерта. *Криміналістичний вісник*. 2004. № 1 (1). С. 58—61. Klymenko, N. I. (2004). Procedural guarantees of the reliability of expert opinion. *Criminalistics Bulletin*. Vol. 1 (1) [in Ukrainian].
14. Christensen, A. M., Crowder, C. M., Ousley, S. D., Houck, M. M. (2014). Error and its meaning in forensic science. *Journal of Forensic Sciences*. Vol. 59 (1).
15. Щербаковський М. Г., Демет'єв М. В., Проценко А. М. Критерії та види процесуальних порушень як підстави недопустимості висновку експерта. *Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е.О. Дідоренка*. 2023. № 3. С. 173—186. Shcherbakovskyi, M. H., Dementiev, M. V., Protsenko, A. M. (20223). Criteria and Types of Procedural Violations as Grounds for Inadmissibility of Expert Opinion. *Bulletin of Luhansk E. O. Didorenko Educational and Research Institute*. Vol. 3 [in Ukrainian].
16. Журавель В. А., Коновалова В. О., Шепітько В. Ю., Авдєєва Г. К. Судова експертиза : навч.-метод. посіб. Харків, 2012. 73 с. Zhuravel, V. A., Konovalova, V. O., Shepitko, V. Yu., Avdieieva, H. K. (2012). Forensic examination: a textbook. Kharkiv [in Ukrainian].
17. Горбенко В. О., Дяченко О. М., Черкашина Н. О. Помилка та її значення в судово-експертній діяльності. *Криміналістичний вісник*. 2018. № 30 (2). С. 31—39. DOI: 10.37025/1992-4437/2018-30-2-313 (дата звернення: 30.03.2025). Horbenko, V. O., Diachenko, O. M., Cherkashyna, N. O. (2018). Error and its significance in forensic science. *Criminalistics Bulletin*. Vol. 30 (2). DOI: 10.37025/1992-4437/2018-30-2-313 (access date: 30.03.2025) [in Ukrainian].

Problems of minimizing expert errors during forensic examinations

Olga Nedashkivska, Tetiana Nedashkivska, Oleksandr Hunko

The authors raise the issue of preventing the occurrence of expert errors during forensic examinations in the modern digital world, taking into account the role of forensic examination as evidence in legal

proceedings, which is becoming increasingly important due to the further permanent complication of all not only national but also global socio-political processes. The purpose of the study is to analyze, on the basis of the material processed, the existing level of development of the issue of expert errors in forensic examinations and to create a unified basic classification of expert errors, as well as to propose the main areas of minimization of expert errors as a basis for creating an algorithm for their prevention. It is noted that forensic examination as a means of evidence during pre-trial investigation and determination of the truth in a case requires that it be conducted at the proper level in compliance with the requirements of legislation and taking into account the human factor, which is expressed in practice through special knowledge, training, skills, experience and psycho-emotional characteristics of a forensic expert. The author identifies and characterizes the factors influencing the occurrence of expert errors in the practical work of a forensic expert, with special attention paid to the analysis of the difference between the concepts of "false conclusion" and "bona fide error". A multidimensional study of the concept of "expert error" demonstrates the trend of general development of the field of forensic examination and a proportional increase in the quality of forensic examinations in accordance with the requirements of modern science and technology. A systematic solution to the problem is proposed - the development of an algorithm, the implementation of which in the work of a forensic expert will provide conditions for the prevention of expert errors, their timely detection and elimination, which will significantly improve the quality of forensic examinations.

Keywords: expert error; forensic expert; algorithmization; forensic expert's conclusion; forensic examination.

- ⇒ Недашківська, О., Недашківська, Т., Гунько, О. (2025). Проблеми мінімізації експертних помилок під час проведення судових експертиз. *Криміналістика і судова експертиза*. Вип. 70. С. 206—217. DOI: 10.33994/kndise.2025.70.16.